

Vejledning om pesticider og nedbrydningsprodukter, der skal analyseres for ved boringskontrol og kontrol med drikkevand (Erstatter vejledningen af 16. juni 2011)

Hvordan skal råvandet og vandet fra et vandværk kontrolleres?

Alle vandforsyninger, der indvinder vand, der skal bruges til husholdningsformål og/eller drikkevand til mennesker, skal regelmæssigt kontrollere deres vand ved at analysere for en række parametre. En vandforsyning er forpligtet til både at kontrollere kvaliteten af råvandet i boringen til et vandforsyningsanlæg (kaldet boringskontrollen) og kvaliteten af vandet, der forlader et vandværk (kaldet drikkevandskontrol)¹.

Hensigten med boringskontrollen er at følge, om vandets naturlige kvalitet ændrer sig, og om der tilføres forureninger fra nærliggende eller fjernere forureningskilder. Hvis der i boringskontrollen konstateres en grundvandsforurening, skal vandforsyningen iværksætte de nødvendige tiltag, som sikrer, at kvalitetskravene overholdes.

Det er kommunalbestyrelsen, der skal træffe beslutning om, hvordan kontrollen skal tilrettelægges for et forsyningsanlæg², herunder beslutte, hvilke stoffer der skal indgå i kontrollen.

For pesticider og deres nedbrydningsprodukter er der en række stoffer, der er obligatoriske at undersøge for i boringskontrollen og kontrollen med drikkevandet. Andre stoffer kan medtages i kontrollen ud fra en konkret vurdering.

Hvilke pesticider og nedbrydningsprodukter skal som minimum indgå i kontrollen?

Listen over pesticider og nedbrydningsprodukter, der som minimum skal indgå i boringskontrollen og drikkevandskontrollen, fremgår af bilag 7 i drikkevandsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg).

Der kan for det enkelte vandværk også være andre pesticider, som det kan være relevant at kontrollere for.

Drikkevandsbekendtgørelsen stiller derfor krav om, at boringskontrollen og drikkevandskontrollen, foruden de obligatoriske stoffer, skal omfatte andre pesticider, som vides at være anvendt i vandindvindingsområdet, og som vurderes at kunne udgøre en trussel for grundvandet³. Identifikation af, hvilke andre pesticider og nedbrydningsprodukter der skal indgå i

¹ Området er reguleret af bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, kapital 3.

² Jf. § 6, stk. 3 bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.

³ Jf. bilag 7 (drikkevandskontrollen) og bilag 8 (boringskontrollen) i bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

kontrolprogrammet for et vandforsyningsanlæg, bør derfor bygge på en konkret vurdering af de lokale forhold, se nedenfor.

Hvilke øvrige pesticider og nedbrydningsprodukter skal indgå i kontrollen?

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at boringskontrollen og drikkevandskontrollen skal indeholde andre pesticider og nedbrydningsprodukter end dem, der fremgår af bilag 7 i drikkevandsbekendtgørelsen.

Til vurdering af om der skal indgå andre end de obligatoriske stoffer i kontrollen, kan der tages udgangspunkt i viden om, hvilke aktiviteter og afgrøder der tidligere har været i det lokale indvindingsområde samt i viden om hvilke pesticider, der blev anvendt på det pågældende tidspunkt.

Viden om hvilken arealanvendelse der har været i et indvindingsområde på et givent tidspunkt, giver mulighed for at vurdere, hvilke pesticider der kunne være blevet anvendt på det pågældende tidspunkt, og hvilke nedbrydningsprodukter der kan være fremkommet.

I vurderingen kan grundvandets alder i de lokale grundvandsmagasiner tages med i betragtning. Grundvandets alder kan anvendes til at indkredse, hvor langt tilbage i tiden det er særligt relevant at kende arealanvendelsen i indvindingsområdet.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at anvendelsen af pesticider som bekæmpelsesmidler begyndte for mindre end 100 år siden⁴, og først blev almindeligt udbredt omkring 1950⁵. Det vil derfor generelt ikke være relevant at gå længere tilbage end til omkring 1950, i forbindelse med undersøgelser af, hvilke afgrøder der har været dyrket, eller hvilke pesticider der har været anvendt i et givent indvindingsområde.

Identifikationen af yderligere pesticider og nedbrydningsprodukter som eventuelt bør indgå i kontrolprogrammet kan hensigtsmæssigt bygge på følgende viden:

Måleresultater

- Resultater fra grundvandsovervågningen (GRUMO) og vandværkernes boringskontrol, GEUS: <https://www.geus.dk/vandressourcer/overvaagningsprogrammer/grundvandsovervaagning/>
- Resultater af Varslingssystem for udvaskning af pesticider til grundvandet (VAP), GEUS og Århus Universitet: www.pesticidvarsling.dk/
- Historiske kontroldata for et vandværk eller boring

Anvendte pesticider

- Oversigt over godkendte bekæmpelsesmidler og tilhørende vejledning til oversigten, Miljøstyrelsen: <https://mst.dk/kemi/database-for-bekaempelsesmidler/bmd/>
- Historisk oversigt over godkendte bekæmpelsesmidler og tilhørende vejledning til oversigten, Miljøstyrelsen: <https://mst.dk/kemi/database-for-bekaempelsesmidler/bmd/>

⁴ Det højteknologiske landbrug - forebyggelse og bekæmpelse af skadevoldere; Det Økologisk Råd, 2010.

⁵ Pesticider- påvirkninger i naturen; Danmarks Miljøundersøgelser, 2009.

- Den årlige bekæmpelsesmiddelstatistik om salg og anvendelse af godkendte pesticider, Miljøstyrelsen: <https://mst.dk/kemi/pesticider/statistik/landbrug-mv/>
- Middeldatabasen, som indeholder oplysninger om de plantebeskyttelsesmidler, der bliver eller har været anvendt i Danmark, Videncentret for Landbrug i samarbejde med Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet: www.middeldatabasen.dk

Arealanvendelse og forureningskilder

- Oplysninger om jordbundsforhold og jordforureninger fra Danmarks Miljøportal - Danmarks Arealinformation: <http://www.miljoportal.dk/borger/ommiljoedata/Sider/default.aspx>
- Lokalkendskab om årtiers arealanvendelse (skov, landbrug, gartneri, frugtavl, by mv.)
- Oplysninger om arealer med kartoffelproduktion fra Bekæmpelsesmiddelforskning fra Miljøstyrelsen, 117, 2008: Forbedret mulighed for reduktion af fungicidforbruget i kartofler”, kapitel 1.1: www2.mst.dk/udgiv/publikationer/2008/978-87-7052-849-8/pdf/978-87-7052-850-4.pdf
- Kommercielt tilgængelige IT-værktøjer, f.eks. til at identificere afgrødetyper på markblokniveau.
- Lokalkendskab om forureningskilder, jf. Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 2/1997.
- Boringskontrol på vandværker, kapitel 4 om ”Kilder til forurening af grundvandet” og kap. 5 om ”Vurdering af boringers kvalitet”: <https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/1997/87-7810-751-2/pdf/87-7810-751-2.pdf>